

տ՝Օպերվիլ նաւապետին Վալրիկեան ծովափունքն ասկէ քանի մը տարի յառաջ գտած մայր փայտէ արկիւնն, որ ոտարէնըով ծածկուած էր: Արիւնիւր բանալով՝ մէջը հնդիկ ընկող մը գտնուեցաւ. կարծախիթով օծեալ. աս ալ բա՛նալով՝ մագաղաթի մը վրայ կարծ տեղեկու՛ թիւն մը գրուած էր 1493ին Քրիստոսփոր Կոլումբոսի ձեռքը առ Ֆերրովիտի եւ իզագէլլա ուղղեալ, որուն մէջ էր գրէ կոլումբոս. «Յոյս չունիմ որ նաւաստիքս այսօրւան վտանգէն ազա՛ տին, նաւերն արեւմտեան կղզեաց մէջերն են, եւ այս լրաբերիս հետ ուրիշ երկու հաս ալ ձգած եմ՝ յաւալով՝ որ պիտի գտնուի տեղ մըն: Եւ իբր Մորիէ Լվանս այս հետաքրքրական գիւտին հրատարակմանէ անմիջապէս ետքը՝ Բալլաֆ մէջ հրատարակեց՝ թէ հին հնդիկացի մը՝ որ կոլումբոսի ուղեւորութիւնը կը ստորագրէ, կը յիշէ թէ երբ արգէն Ազորեան կղզիները գտած էր եւ մահուան վտանգի մէջ էր՝ մագաղաթի վրայ նշյոյր գրեց եւ փայտէ արկիկի մէջ գնելով ծով՝ նետեց, յուսալով որ եթէ ինքն եւս չկա՛րենայ գտնուայ, իւր գիւտն կարելի է այս եղա՛նակաւ ծանօթանայ:

Այսպէս թեւեւ կարելի է որ այս տեսակ հեռագիրն շատ ուշ մեր ծանօթութեան հասնի, սակայն շատ անգամ ասկէ զատ միջոց չէ մեր նաւագնորներուն՝ իրենց վիճակն իմացնելու, եւ գլխաւորաբար ձովու հասանաց ընթացքն փա՛նաշարու, որ նաւորդութեան համար մեծ կարեւորութիւն ունի:

ՆԱՎԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՆՈՒԹԱՐԻՔ

(ՏՅԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵ ՊՐ. Զ. ԲՈՐՈՂՎՂԻ)

Հաշուեցին Արիւնի Գոմանդի նոր հանդերձ: Լոնտոնէ անուած լրերուն համաձայն՝ հարաւային Արիւնի ադամանդի նոր եւ առատաբեր հանքեր գտնուած են: Այս հանքերու ազա՛մանդն ընտրելագոյն տեսակներն եւ բոլորովին վիտն եւ: Եթէ այս ստուգութիւնը Debeers-Company որ այժմ հարաւային Արիւնի ադամանդի հանքերու մնաւաձառութիւն կ'ընէ, մեծ մրցակից մը պիտի ունենայ:

Ցեֆտաթի Թեֆտաթի Թեֆտաթի Թեֆտաթի: Հոս յառաջ կը բերենք 1888 Մարտ 1էն մինչեւ 1889 Փետր. 28 օտար պետութեանց ցաճկաստանի հետ ունեցած առեւտրայ հաշուեկշիւն: որ քանի մ'ամիս յառաջ հրատարակուեցաւ:

ԱՐՏԱՆՈՒԹԻՒՆ		ԳՐԱՆ՝ ՂՐԱՆՈՒՄ		ՏԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆ	
		1887—88	1888—89		
Գերմանիա	216.443	1,410,219	+	1,193,776	
Անգլիա	357,444-096	600,348,993	+	142,904,897	
Աւստրիա					
Հոլանդիա	99,314.441	115,463.565	+	16,149.124	
Բելգիա	203.332	476.554	+	273.232	
Պրուսիա	2,292.147	31,598.263	+	29,308.106	
Տանիմարգա	4.778	592.333	+	587.555	
Եգիպտոս	87,764.786	85,108.580	—	2,656.206	
Ալաբիա	113.777	792.888	+	679.111	
Միացեալ -					
Հոլանդիա	12,751.221	15,609.381	+	2,858.110	
Գերմանիա	420,701.323	426,472.890	+	5,771.567	
Ռուսաստան	59,107.993	46,419.324	—	12,688.669	
Հոլանդիա	10,344.777	36,986.333	+	26,741.556	
Եգիպտոս	33,461.094	38,599.888	+	5,498.794	
Միացեալ -	695.661	629.410	—	166.252	
Պրուսիա	1,206.352	1,264.828	+	58.476	
Ռուսիա	13,094.436	19,618.001	+	6,523.565	
Ռուսաստան	26,909.993	29,416.109	+	506.116	
Սաւոն	861.497	319.047	—	62.650	
Սերբիա	623.110	3,124.442	+	2,501.332	
Թուրքիա	381.832	143.001	—	238.831	
Գոմանդի	1,128,913.090	1,354,653.989	+	235,740.899	

ՆԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ		ԳՐԱՆ՝ ՂՐԱՆՈՒՄ		ՏԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆ	
		1887—88	1888—89		
Գերմանիա	3,801.886	2,994.194	—	807.692	
Անգլիա	851,811.828	797,646.824	—	54,165.004	
Աւստրիա					
Հոլանդիա	384,770.685	345,523.796	—	39,246.889	
Բելգիա	42,912.698	38,817.782	—	4,091.912	
Պրուսիա	50,974.064	96,576.772	+	45,609.708	
Տանիմարգա	9.000	5.889	—	3.111	
Եգիպտոս	1,770.423	2,034.424	+	264.001	
Ալաբիա		25.597	+	25.597	
Միացեալ -					
Հոլանդիա	15,596.127	8,180.973	—	7,415.154	
Գերմանիա	242,483.204	252,052.425	+	9,469.221	
Ռուսաստան	37,739.234	31,835.714	—	5,903.520	
Հոլանդիա	2,878.097	2,425.028	—	453.069	
Եգիպտոս	48,976.554	46,837.888	—	2,138.666	
Միացեալ -	1,282.028	1,036.189	—	245.839	
Պրուսիա	53,482.540	55,487.899	+	2,036.359	
Ռուսիա	25,902.642	47,313.683	+	21,411.041	
Սաւոն	226,155.330	204,816.172	—	21,339.158	
Սերբիա	29.581	84.547	+	4.966	
Շուեդի	7,006.132	5,789.180	—	1,216.952	
Շուեդի	2,689.722	2,924.278	+	234.556	
Թուրքիա	10,353.624	3,396.110	—	7,047.414	
Գոմանդի	2,010,595.299	1,945,656.364	—	6,492.995	

Աւստրիա - Հոլանդիա - Թեֆտաթի Թեֆտաթի Թեֆտաթի: Եւ ինչպէս ընդ Գոմանդի - Աւստրիա եւ Հոլանդիա իրոյ վաճառականութեան պաշտօնակց երեսփոխանաց Ժողովին ներկայացուցին օրինաց ծրագիր մը, Աւստրիոյ եւ Գաճակատանի առեւտրական եւ նաւական դաշնացի մը անուան իրկրներու առժամանակեայ կարգաւորութեան նկատմամբ: Այս ծրագրին որդեմուտն են հետեւեալները. Պետութիւնն իշխանութիւն ունենայ 1862 ին (Մայիս 22) Օսմանեան պետութեան հետ դրուած առեւտրական եւ նաւական դաշնին, որ 1890ին (Եւր. 5) կը վերջանայ, կամ ամբողջ եւ կամ ըստ մասին երկարաձգել. եւ կամ՝ նոյն

դաշնացի տեղ Բարձրագոյն Դրան եւ ասոր Գեր-
իշխանութեան ենթարկեալ երկիրներու հետ,
որոնք պիտական դաշինք դնելու ընդհանրապէս
իշխանութիւն ունին կամ նոր քեդեմուլ մը կ'առ-
նուեն, նոր դաշինք մը դնել: Սակայն եթէ այս
նոր դաշինքը կամ հնչեալ երկարաձգումը մինչեւ
1890 Գեկտ. 31 չի գործադրուիր, այնուհետեւ
ըլլալիքը վերստին երեսփոխանաց ժողովոյն ներ-
կայացուի: Եթէ ոչ դաշինք գրուի եւ ոչ երկա-
րաձգուի, Պետութիւնը կարող է ինչեալ առեւ-
տրական դաշնաց յարաբերութիւնները մինչեւ
1890 Գեկտ. 31 կարգադրելու միջոցները գոր-
ծադրել:

Անգղիա, որուն Ցամախատանի հետ առեւ-
տրական դաշինքն 1890ին Մարտ 1ին դադրե-
ցաւ, կարճատեւ համաձայնութիւն մ'ըրաւ, այն
է մինչեւ 1 Յուլիտար 1891, եւ ի հարկաւորու-
թեան՝ մինչեւ 1 Յուլիտ. 1892: Եգիպտոսի Եպար-
թոն 1879ին (Օգոստ. 7) ալքոնի իւրօրէի զո-
րութեամբ իրաւունք ունի՝ արտաքին պետու-
թեանց հետ առեւտրայ եւ նաւագնացութեան
նկատմամբ համաձայնութիւններ կազմել, առանց
Բարձրագոյն Դրան մասնաւոր հաւանութեան
սպասելու:

Եթէ այսպիսի համաձայնութիւն մը չի գոր-
ծադրուիր, Բարձրագոյն Դրան Երած առեւտրա-
կան դաշինքը կ'արժէ նաեւ Եգիպտոսի համար:

Պարսկաստանի Իսթաքլաթ-Ինթաբէ:
Times լրագրոյ սեպհական թղթակիցը կը գրէ.
Պարսկաստանի առեւտրական ներածութիւնն է
գլխաւորաբար Մանչեսթըրէ եւ Կլալփոյէ՝ բաժ-
րակնդէն, լծտանէ՝ պղնձեայ թելիցը, շնդկատ-
տանն է չափայէ՝ անագ եւ զինկ, Աստորիայէ
եւ Գերմանիայէ՝ բրդեղէն նիւթեր եւ լավեր, եւ
շնչին քանակութեամբ այլեւայլք շնդկաստանէ,
Ռուսիայէ եւ Մարսկէ: Հարաւային շնդկատ-
տան գործածուած այլեւայլք մեծաւ մասամբ
Անգղիայէն կու գան, եւ միւս կողմանէ Պարս-
կաստանի բերքերուն շատն սակէ կ'երթայ Ան-
գղիա: Այս արտածութիւնն է գլխաւորաբար
անգործ նիւթեր, ի բաց առեալ վերջին տարի-
ներ Անգղիոյ, Գաղղիոյ եւ Ամերիկայի առաջ առատ
գործերն: Մինչեւ ցայժմ Պարսկաստանի առեւ-
տրան թէեւ անշնչակն է, սակայն թէեւ տեղոյն
նորաշատատ գրամատունն երկրին բերքերն, եւ
գլխաւորաբար երկաթն ու ածուխը ձեռք բերե-
լու օգնելու ըլլայ, առեւտրին մեծապէս պիտի
գարգանայ: Պարսկաստան իւր վաճառաց տա-
նին ինչ Անգղիայէն կ'ընդունի, թէեւ Պարսկա-
տան հաստատուած վաճառատանց մեծ մասն

գերմանական անուն կը կրեն: Ռուսները ամենայն
ձգամբ կ'աշխատին իրենց այնչափ մերձաւոր եր-
կրին առեւտուրը ձեռքերնին տանելու: British
Trade Journalին մէջ Նշանաւոր պարսիկ վաճա-
ռական մը կը գրէ. Պարսիկ մը, կ'ըսէ, երբ քա-
նի մը Տաքար Խաւառ ձեռք բերէ, անգլիմագրերի
միտութիւն կը զգայ վաճառականութեան, եւ
բաղձայ հարուստ վաճառական մ'ըլլալ: Եթէ
ուզէ Ռուսաց հետ առեւտուր ընել, ստիպու-
ած է Նիշնի-Նովոքորոտի օժանդակման երթալ,
վասն զի Թաքլէթ ուռւ վաճառատունն չկայ, եւ
այս ուղեւորութիւնը դրամին մէջ մեծ մասը կը
սպառեն, այնպէս որ քիչ բան միայն գնել կա-
րելի ըլլայ. զանք ալ նուազ: Եթէ հայ վա-
ճառականներէ գնէ, որոնք միշտ ունին ուսուցիչ
ապրանք կը բերեն, ստիպեալ է անմիջապէս վճար-
ման ժամանակ 15 առ հարիւր, իսկ 12 ամսոյ
միջոցին վճարման ժամանակ 24 առ հարիւր աւ-
ելի ձեւարի՝ քան ժամաց գինը: Այս պարագ-
այից մէջ շահաւոր առեւտուր անկարելի է:
Ընդ հակառակն Անգղիացիք իրենց ապրանքը մեր
երկիրը կը բերեն, եւ այս է պատճառն որ մեր
անգղիական ապրանքը ուսուցանին կը նախա-
գասենք:

Մարտի 1ին Թաքլէթի փոքր Ալի-ն: Ջոնս-
նիոյ Բնդգիական դեղատոնին տուած տարեկան
տեղեկութիւնն կը բաղդիք հետեւեալք: Մա-
տուրակի (glycyrrhiza, հիւս + հիւս) արմատն՝ որմէ
յառաջագոյն խառնեալ եւ Սպանիա միայն մեծա-
պէս կը չափէին, հիմալ Անատոլիոյ մէջ վաճա-
ռականութեան ամենակարգին ծիւղերէն մին
եղած է: Սպանիա փոքր Աֆրիկոյ հետ միջիլ չկա-
րենալով՝ այս ծիւղը բորբորովն թողոց: Խառնեա
թէպէտ եւ տակաւին ձեռնիմասի եղած չէ, սա-
կայն իւր արտածութիւնը շատ անշնչան է: Ան-
տոլիոյ մէջ այս ծիւղն զգալով պիտեան ամե-
նագլխաւոր տներն են Mac Andrews and Forbes,
որուն գրասենեակն ի Սթրիա է եւ Ալյորնի վե-
լաթիլին ամեն քաղաքաց մէջ երկրորդական տներ
ունին, եւ Նիւ-Եթրք Stamford Manufacturing
Companyն, Չորս տարիէ վեր գերմանական Sim-
on & Cie. հաստատութիւնն ալ մեծ յաջողու-
թեամբ այս ծիւղն կը զբաղի: Մատուրակի ար-
մատը բնական ձեւի մէջ՝ գրեթէ ամբողջ
Միացեալ Ղահանագը կ'երթայ, ուր ասոր հիւ-
թոյն վրայ աստիկ մաքս դրուած է. այս հիւթը
Քանտատա եւ Անգղիա կ'առաքեն: Այս տուեալ
անմշակ կ'աճի Մեանսէրէի մէջ՝ որոնք անգղիոյ
դաշնութիւն թելեւազերն 7—9 արբուն համար
վարձու կը տրուին: Արմատներն երկրէ հանող

